

Stýkal jsem se kdysi v Praze v pozdějších hodinách nočních s doktorem F., lékařem tehda v kterém si soukromém sanatoriu. Chodívali jsme spolu uctívat krásné a milostné ženy, nedbajíce, jsou-li ctnostné nebo povolné. Byl trochu lépe vychován než já tehda, jeho citovost nebyla porušena sentimentálními teoriemi: vyhledával rozkoš zcela pozemskou, veden v této věci instinktem velmi bystrým. Později jsme se rozešli snad navždy, neboť přešel na kterousi loď rakouského Lloydů a bloudil poté světem. Obdržel jsem od něho několik pohlednic z různých končin země, jednu z nich zvláště mně milou: z Kobe v Japonsku. Pod náčrtkem konvenční krajinky podepsány jsou dvě gejši, líbezné prý a roztomilé, a dr. F. mi píše: „Vzpomínám na Vás v nostalgii po pražských mužích; *ovšem nikoli po ženách.*“

Jsem přesvědčen, že velmi útlá a jemná ruka ovíjela šíji mého přítele a hedvábný *obi* nestahoval v pasu kimona dívek, když psal mi tyto dvě řádky. Byl pod dojmem nové rozkoše, která ho čekala nebo kterou právě zažil, a tož rázem zapomenuto bylo vše, co ho kdys vzrušilo ve vzdálených Čechách. Naše dívky nemusí dle toho soudit, že jsou méně líbezné a roztomilé než jejich japonské sestry z korektních domácností, z čajoven nebo „zelených domů“. Dr. F. projevil pouhý nevědek, nevědek, jenž je všeobecným faktem, přírodním zákonem in eroticis, kde nová bludička svádí rychle krok mužův od světů právě nebo dávno pohaslých.

Pražským mužům jeho výrok snad příliš lichotil; ale je zcela přirozené, že se člověku opravdu zasteskne po těch, u nichž pozdě k ránu někde při číši najde se tolik lidského pochopení a porozumění, je-li zanesen do cizího, velikého města, kde dvě kultury se sráží a vyhazují kalnou pěnu, mezi muže nedůvěřivé a mluvící řečí, z které člověk zná sotva několik slov. Kdežto ženami, co jest jich ve světě širém různých typů, jest vždy snadno chápán muž, který se k nim blíží s pohledem věčné a tak lehce, ach, pocho-

pitelné touhy (proč by se také měl k nim blížit jinak?), která nepotřebuje daru jazyka a výraz nejplnější najde v tichém pohledu nebo něžném gestu.

5 Toto pochopení nemůže ženě ovšem vadit, aby muže případně neodmítla. V Evropě děje se to dokonce velmi často drsně, zajisté v poměru k netaktnosti a drzosti mnohých mužů. Žena japonská zůstává usměvavě zdvořilou...

10 Citoval jsem výrok svého přítele, abych ke sporu o krásu japonské ženy přispěl dobrozdáním muže vyhyčkaného pražskými Českami, na něž v tomto ohledu nedáme my přece dopustiti. A dospěl jsem přitom k nejcharakterističtější známce žen japonských, k jejich usměvavé zdvořilosti, kterou považuji za podstatu jejich líbeznosti, nad níž tak mnoho i zcela suchých duší cestovatelů rozplývalo se
15 chválou a uznáním.

Jest jisto, že povšechně dobrá, loutkovitá Japonka, činící dojem animální hračky, neodpovídá západnímu ideálu tělesné krásy, jenž přes mnohé opačné vlivy křesťanské zůstal odvislý od ideálu řecké antiky. Na druhé straně však
20 evropská žena neprošla takovou školou trpělivosti a sebeovládání jako žena japonská, nebyla podrobena mravní kultuře speciálně pro ženy, jež pěstuje prostotu srdce, přirozený půvab, smysl pro poslušnost a sociální povinnost a jež nikde vedle Japonska nedosáhla toho stupně — jak
25 v přísnosti své metody, tak v trvalosti svých výsledků.

Věčný, ukázněný úsměv, pověstný a tradiční, tak zřídka mizící z tvářinky japonské ženy, stal by se snad nudným pro toho, kdo žádá tolik po ženě jako průměrný Evropan. Nezapomínejme však, že to není přiblblý úsměv
30 vnitřní chudoby, nechápavosti a lhostejnosti, nýbrž výsledek disciplíny po věky trvající, cosi velmi moudrého, třeba již skoro instinktivního, sladká a dobrotivá maska, pod níž je mír i vášeň, pohoda i bouře a kterou nemůžeme nazvat pokrytectvím.

35 Kultura japonské ženy právě tak jako umělecká kultura japonská měly jediný cíl: obě, žena i umění, mělo poskytovat rozkoš smyslům. Všecko živé vyhybá se smutnému, bolestnému a ohyzdnému. Ti, kdož tvoří, a to jsou muži,

nejenže zažívají veliké smutky často a bolesti, ale nevyhnou se ani tomu, aby sami nebyli smutní, bolestní a ohyzdní. Kdežto žena a umění jsou k tomu, aby okrašlovaly život, a tož kultura jejich musí směřovat k tomu, aby zárodky bolestí a ohyzdností potlačeny byly v nich tak, aby nikdy to, co z nich povstane, neublížilo jejich kráse, aby nikdy neporušilo rozkoše, která z nich tryská. Japonské umění nezašlo nikdy se svým realismem a naturalismem k vyhledávání bolestného a ohyzdného; japonská žena se zabíjela, když nemohla již s úsměvem snést svého hoře.

Víme, že i malouká ženská dušička má své mocné erupce; ve své primitivní povaze, v animální nahotě byly tyto výbuchy asi nejkrásnější. Ale jakmile jsme vyřkli jednou neodvolatelné ano ke kultuře a nemíníme si dáti vzít přes všechno rámusení mužatek přesvědčení, že žena není muž, že žena má svou speciální úlohu ve světě, jako muž má svou speciální, pak se mi zdá, že ustálený mravní typ ženy japonské byl vyšší než dnešní kolísavý, cíle svého neznalý typ ženy evropské, dávám přednost hrdinné, tiché a cudné japonské ženě před haštěřivou a — pardon — v širokém slova smyslu necudnou ženou evropskou.

Ovšem, jako všechno na světě i mravní kultura japonské ženy má svůj rub. Vyvinulo se z ní otroctví: japonská žena jest poddána svému muži víc, než prozatím přirozeno a nutno jest. Vlivem evropských idejí a drsného moderního života nastává i tu krize; při houževnatosti a asimilační schopnosti japonské povahy dá se ovšem očekávat, že vznikne po delší době nový svérázný typ ženy, ale jaký bude, to věru prorokovati nelze. Tyto okolnosti jsou však podřadné. Princip japonské ženské výchovy, jež jest hlubší a bohatší než naše, byl dobrý. Neboť výsledky byly dobré.